

Лидери Русије, Белорусије и Казахстана закључили су данас у Астани споразум о стварању Евроазијског економског савеза (ЕАЕС) који ће, према речима руског председника Путина, контролисати пети део светских резерви гаса и скоро 15 одсто резерви нафте.

Претходни сусрет лидера поменуте три државе, пре само месец дана, завршен је закључком да су неслагања остала. Ипак, њихови сарадници су наставили да раде, да би, баш како је планирано, пре 1. јуна споразум, коначно био потписан.

„Потписани споразум има заиста епохално, историјско значење, он отвара најшире перспективе за развој економија и повећање стандарда грађана наших земља. Учеснице ће спроводити усаглашену политику у кључним гранама економије, у енергетици, индустрији, пољопривреди, саобраћају”, рекао је Путин.

„То није просто, напротив веома је сложено. Ни до сада није било лако договорити се о свим питањима. Било је спорова, да не кажем скандала, или пак оштрих расправа, са оштрим дискусијама, али све је то произлазило, а сигуран сам да ће тако бити и убудуће, из жеље да се достигне компромис и са узајамним разумевањем”, додао је он.

У споразуму су прописане све нијансе будуће сарадње у заједници која ће бити највећа у

региону. Руски председник је истакао да су за њу већ заинтересовани „крупни економски играчи”, и да су га, „где год да је био, с ким год да је разговарао”, питали како да успоставе односе са будућим Евроазијским савезом.

Споразум се састоји из два дела – у првом су изложени циљеви и задаци евроазијске интеграције и одређен статус ЕАЕС као међународне организације, а други регулише механизме економске сарадње и прецизира обавезе држава учесница у интеграцији одређених привредних грана.

Нови савез Путин је оценио као „моћан привлачни центар економског развоја, велико регионално тржиште које обједињује више од 170 милиона људи. Земље 'тројке' имају развијену индустријску базу, моћан кадровски, интелектуални и културни потенцијал. Географски положај омогућава нам да створимо саобраћајне, логистичке маршруте не само регионалног, него и глобалног значаја, које могу да повезују велике трговинске токове Европе и Азије”.

„Данас се рађа нова економска реалност 21. века. Она је стварана с великом муком. Пред нама је тешка етапа конституисања и развоја. Једна ствар је стварање и ми смо то с великим мукама урадили. Али, сада треба да докажемо и себи и свету неопходност и виталност те интеграције, и то је наш велики задатак“, рекао је председник Казахстана Нурсултан Назарбајев.

Споразум је припреман коришћењем међународног искуства, а посебно се водило рачуна да се приликом доношења одлука у савезу једнако цени сваки глас и да се обезбеди равноправност у свему.

„На том путу смо неке изгубили – имам у виду Украјину из времена Кучме која је такође почињала са нама овај тежак посао. Али, нажалост, терет је био сувише тежак за Украјину”, рекао је председник Белорусије Александар Лукашенко. „Ипак, ја сам сигуран да ће, раније или касније, руководство Украјине схватити где је срећа. А некога смо и налазили на том дугом и тешком путу”, закључио је он, алудирајући на Јерменију и Киргизију чији су председници присуствовали потписивању у Астани и затражили да се што пре прикључе савезу.

Председник Јерменије Серж Саркисјан је затражио да се до 15. јуна потпишу документи о присаједињењу Јерменије, додавши да се за два-три дана могу наћи прихватљива решења која ће задовољити обе стране, а председник Киргизије Алмазбек Атамбајев је рекао да његова земља жели да „дочека ову годину у Евроазијском економском савезу”.

О томе колико може бити корисно учешће у новом савезу постало је јасно 2011. кад је створена Царинска унија. Слободно кретање робе омогућило је да се практично удвостручи робна размена између три земље које су данас потписале нови споразум, који би, према оценама неких стручњака, требало да увећа приходе земаља чланица на трилион долара.

Споразум о ЕАЕС-у треба да почне да функционише од 1. јануара 2015. Идеју савеза први пут је поменуо председник Казахстана Назарбајев 1994. године, да би се она остваривала у етапама, почев од Царинске уније, преко Заједничког економског простора, до коначног формирања Евроазијске заједнице.

Са руске стране „идеологију” ЕАЕС-а формулисао је председник Путин у програмском тексту објављеном у листу „Известија”, октобра 2011, у коме је нагласио да „није реч о томе да се у овом или оном облику поново створи СССР”. Он је покушаје да се рестаурира или копира нешто што је прошло назвао наивним, али је интеграцију на новим вредностима, на политичкој и економској основи, назвао „захтевом времена”.

Три државе новим споразумом гарантују слободно кретање робе, услуга, капитала, радне снаге и остварују заједничку политику у кључним гранама економије – енергетици, индустрији, пољопривреди и саобраћају

Седиште ЕАЕС-а биће у Москви, суд – у Минску, а финансијски регулатор у Алма-Ати.

Захваљујући тренутној политичкој ситуацији у свету, у којој се Русији прети западним санкцијама, споразум добија и додатну важност. За Русију – зато што јој омогућава да избегне евентуалне санкције, а за Казахстан и Белорусију – зато што могу да зараде на посредништву, у случају да то буде потребно.

(Политика)